

Zgodovina jezuitskega kolegija v Ljubljani

Jezuitska pedagogika

3

Prvi jezuitski kolegij je bil ustanovljen leta 1549 v Messini na Siciliji, leta 1556 jih je bilo že 40. Po hitrem širjenju mreže šol, ki so zahtevale usposobljene strokovnjake za poučevanje in vzgajanje, je vrhovni predstojnik Claudius Aquaviva priskrbel strokovno podlago za to delo. Leta 1599 je bil natisnjen temeljni dokument jezuitskega šolstva, *Ratio atque institutio studiorum Societatis Iesu* (»Načrt in ureditev študija Družbe Jezusove«).

(slika 1)

Ratio studiorum, kot mu rečemo na kratko, je temelj jezuitske pedagogike in mojstrsko delo, ki se odlikuje po veliki skladnosti in enotnosti. To je zbirka predmetnika, učnega in vzgojnega načrta, popis del, razdelitev vlog itd. Še danes je mnogim v navdih pri pedagoškem delu.

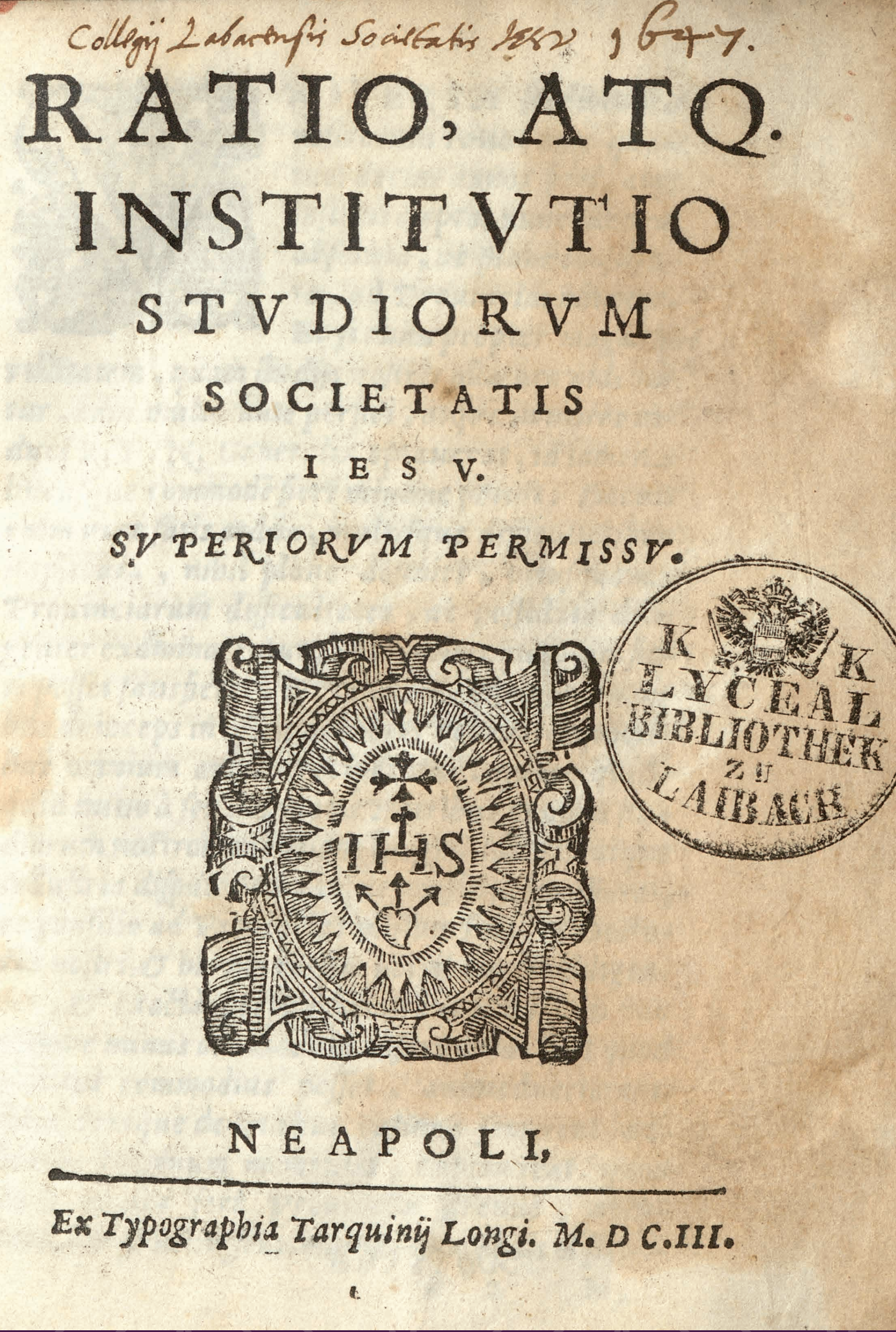
(tabela 4 in slika 2)

Značilnosti jezuitske pedagogike:

- cilj šole je pridobivanje znanja in vzgoja v krepostih
- poudarja važnost dnevnega reda in urnika poučevanja
- določen je predmetnik (kurikul), ki poudarja gramatiko
- postopnost poučevanja: od lažjega k težjemu
- vključuje vaje za učence (aktivni pristop poučevanja)
- učne metode: prelekcija (razlaga, predavanje), repeticija (popoldansko ponavljanje snovi, sobota je bila namenjena ponavljanju snovi celega tedna), kompozicija (spisi, ki so jih učenci pisali po predelani snovi), diskusije v paru (oblike kviza v razredu ali pred starši)
- zaključni izpit, ki ima pisni in ustni del, služi za napredovanje v naslednji letnik
- zaključni izpit je bil septembra, da so učenci ponovili snov čez poletje in pričeli novo šolsko leto z znanjem, pridobljenim prejšnje leto
- akademije (današnji krožki) so namenjene nadarjenim učencem
- *Ratio* določi vlogo tutorja, ki učenca spremlja in ocenjuje njegov napredek
- kaznovanje: najprej naj se vzgojitelj z učencem pogovori; samo če ni druge poti, lahko uporabi telesno kazen

(slika 3)

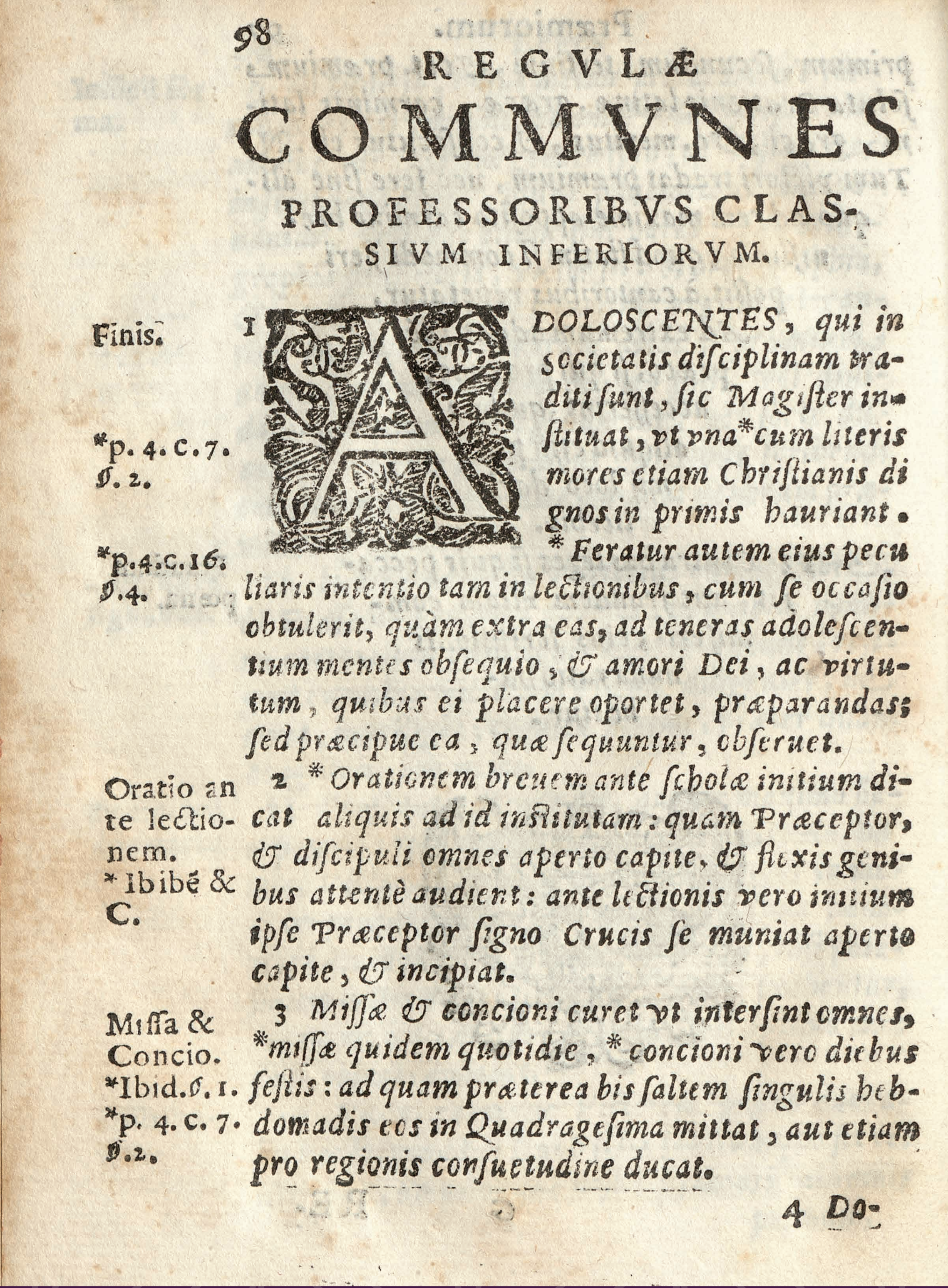
- določene so vloge v šoli: pravila za rektorja, profesorje, provinciala, učence
- odnos učitelja do vseh učencev naj bo enak
- 1 je najvišja ocena, 6 je nezadostna
- učenci aktivno sodelujejo pri organizaciji in upravljanju kolegija
- verska vzgoja: obisk svete maše, spoved, obhajilo, poslušanje nedeljskih pridig, mesečni duhovni nagovor, sodelovanje v Marijini kongregaciji

1 Naslovnica ene izmed izdaj dokumenta *Ratio atque institutio studiorum Societatis Iesu* (1603), ki je urejal področje jezuitskega šolstva
NUK, Zbirka starih tiskov, GS 6481

2 Naslovnica učbenika za gramatiko *De institutione grammatica Libri III.* (1694), avtorja Emmanuela Alvare, ki je bil natisnjen za učence jezuitske gimnazije v Ljubljani
NUK, Zbirka starih tiskov, GS 0 5710

3 Začetek odlomka iz *Ratio atque institutio studiorum Societatis Iesu* (1603), v katerem so podana splošna pravila za učitelje na jezuitskih gimnazijah
NUK, Zbirka starih tiskov, GS 6481, str. 98

NIŽJI ŠTUDIJI (»STUDIA INFERIORA«): od 1597 dalje			VIŠJI ŠTUDIJI (»STUDIA SUPERIORA«) FILOZOFSKI ŠTUDIJ: od 1704 dalje		TEOLOŠKI ŠTUDIJ
STOPNJA	RAZREDI		STOPNJA	PREDMETI	TEOLOŠKI TEČAJI
»grammaticae classes« (gramatični razredi)	»infima« (2 nižja razreda)	»elementaris« oz. »parva«	logika	logika	moralna teologija (kazuistika): od 1619 oz. 1633 dalje
		»principia«	fizika	fizika	predavanja o spornih teoloških vprašanjih (kontroverze): od 1628 dalje
				matematika	kanonsko pravo: od 1704 dalje
	»media« (srednji razred)	»grammatica« (gramatika)		astronomija	
	»suprema« (višji razred)	»syntaxis« (sintaksa)			
»humaniora« (2 humanitetna razreda)	»poesis« (poetika)			geografija	
	»rhetorica« (retorika)			meteorologija	
			metafizika	metafizika	
				etika	
				psihologija	
				filozofija	

4 Struktura nižjih in višjih jezuitskih študij v Ljubljani